

Pane Prezidente,

prejav sústrasti vyslovený mne nad stratou mojej drahej matky hlboko sa ma dotknul.¹

Ďakujem z celého srdca, že Ste ráčil venovať môjmu bólu svoju láskavú spomienku.

Osud stíha ma stratami, ale účasť Vaša povzbudzuje ma k novej horlivosti vo veciach verejných.

Ráďte, prosím, prijať, pane Prezidente, výraz mojej najhlbšej vďaky, oddanosti a úcty.

vždy zcela oddaný

Országh

V Bratislave 8. januára 1933

DOPIS

AÚTGM, f. T. G. Masaryk, sign. Kor-II-92. Originál, rukopis.^a

- a – Na dokumentu Masarykova vlastnoruční poznámka: Slovensko.
1 – Rozumí se Augusta Országhová, rozená Peťková (1859–1933).

Vznešený Pán Prezident:

Ráďte milostivo prijať skrúsenú prosbu verných synov vlasti, ráďte blahosklonne vyslyšať úzkostlivý krik bóla v bojoch za československý štát zaslúženej obce Turč[ianska] Blatnica.

Prichodiaci s najoddanejšou prosbou Andrej Ďuris, Jozef Lako a Alexej Duchaj, toho času funkcionári samosprávy obce Turč[ianska] Blatnica a naši v prílohe pod A/ najúctivejšie prosiaci 314-ti spoločníci, tj. nadpolovičná väčšina občanov a súčasne voličov do obce Turč[ianskej] Blatnice,

najoddanejšie skrúsené prosíme,

Vznešený Pán Prezident!

Osvietený Otec národa nášho:

prosíme vrúcne o milosť v nariadení vypísania volieb do našej obce.

Predstupujúc s najpokornejšou prosbou pred vznešenú hlavu svojho štátu, nastupujeme cestu predurčenú našou láskou k Otcine a vernosťou k Vlasti.

Malá je číslom 997-ich obyvateľov z nich 548 voličov naša podhorná Turčianska Blatnica, ale živí [!] je v nej duch zaslúžených predkov, silných duchom pracovníkov na roli národa dedičnej. V časoch poroby vždy slúžila hnutiu oslobodenia slovenského ľudu, pri ohnisku jej rodolásky ohrieval sa mnohý prenasledovaný národný buditeľ. Svoju prítulnosť k rodu v r[evolučných] r[okoch] 1848–49 dokázala vystavením čaty slovenských dobrovoľníkov Blatničanov, rozhodujúcim bojom za ideály československého národa a Vlasti v r[evolučných] r[okoch] 1914–18 dala 27 legionárov a do 200 účastníkov československého zahraničného odboja.

Vernosť za vernosť! Svoje miesto ona pod životadárnymi lúčmi slnka československej slobody zaslúžila, zaslúžila!

Už vyše 40 rokov mračná visia nad obcou. Majiteľ blatnického veľkostatku maďarský barón Prónay Dezider a jeho správcovia, obzvlášť terajší správca Kossuth, ťažko doliehali a doliehajú na zárobkovo od nich odvislých občanov. Hŕstka materialisticky založených spoluobčanov dopomohli Prónaymu potažne jeho správcovi Kossuthovi k tomu, že on úplne podrobil svojej neobmedzenej vzburenej ľubovôli hrdého maďarského magnáta, tunajšiu obecnú správu potravnú a úverné družstvá a tým všetko v obci.

Miestne legionárstvo v rokoch poprevratového nadšenia staralo sa zobudiť obec od tejto skazy. Pod B/, C/, D/ prikladáme 3 odpisy zápisníc legionármi na tento účel zriadeného akčného výboru. Z nich odzrkadľuje sa stav, vlastenecké snaženie a aj labutia pieseň týchto lepších synov obce.

Dnes už niet ich v obci – boli rozprášení.

Tajným hlasovaním voľby do našej obce po prvý krát konali sa 27. septembra 1931. Štátotvorné občianstvo využilo svoje tajné hlasovacie právo a pokusu zaistenia si možnosti kludnej práce a slobodného života. Starí, veľkostatku pohodlní obecní funkcionári museli ustúpiť svoje miesta nám, opustený legionármi prápor ochrany Vlasti podvihnuvším novým obecným funkcionárom, prítomne o nové voľby najpokornejšie prosiacim.

Novozvolená obecná rada riadila sa len položienami demokratického prvoporiadku, a preto pre veľkostatok stala sa neprijateľnou. V cieľoch pozbavenia starostu obce volebného práva a cez to úradu, nezistenou cestou vyprovokované bolo bezpredmetné vyšetrovanie jeho štátnej príslušnosti. Toto dialo sa človečenskú dôstojnosť zahanbujúcim neprípustným spôsobom. Aj jeho 84 ročný otec bol vyšetrovaný. Po viacmesačnom šetrení záležitosť ako bezpredmetná bola zastavená, ale žiadneho zadostučinenia urazeným dané nebolo.

Súčasne podľahnúť tiež provokácii okresný úrad v Turč[ianskom] Sv[ätom] Martine z bezzákladných dôvodov – „z verejného hľadiska“ – odoprel starostovi obce predĺženie loveckého zbrojného lístku. Toto predĺženie len po apelácii pred Krajinským úradom v Bratislave a len 20. decembra 1932 pre rok 1932 bolo urobené a zbrojný lístok na sklone roku vydaný.

Keďže nebolo žiadneho právneho podkladu, aby starosta obce bol zbavený volebného práva, predák agrárnej strany v zápisniciach legionárov spomínaný Ján Duchaj, aby starostovi mohol byť úrad odňatý, siahol k aparátu agrárnej strany. Do obecného zastupiteľstva zvolení boli sme dľa kandidátnej listiny agrárnej strany. Kandidovali nás

miestni roľníci, kandidatúru a voľbu prijali sme nezáväzne, členmi agrárnej strany sme neboli, reverzov sme nevydali.

Bez nášho prihlásenia sa, bez nášho súhlasu a bez nášho vedomia miestna organizácia agrárnej strany vniesla naše mená do spiskov svojich členov a ako svojich členov bez akejkoľvek príčiny z našej strany a aj bez nášho vedomia nás zo strany vylúčila a pokiaľ zvolení sme boli dľa kandidátnej listiny agrárnej strany, cez výmer okresného úradu v Turč[ianskom] Sv[ätom] Martine z dôvodov vylúčenia nás zo strany, na meno ktorej znela volebná skupina mandátov a úradov, nás pozbavila. Proti výmeru okresného úradu odvolali sme sa na Krajský úrad v Bratislave. On na základe predloženého agrárnou stranou spisku členov agrárnej strany výmer okresného úradu s konečnou platnosťou potvrdil.

Pokiaľ členmi agrárnej strany skutočne sme neboli a teda ani vylúčení z nej byť preto sme nemohli, podali sme sťažnosť pred Najvyšší správny súd v Prahe. Ale prakticky pomôcť nám naša sťažnosť nemôže lebo rozhodnutie N[ajvyššieho] s[právneho] s[údu] príde pozde.

Naše miesta majú zaujať ľudia, nie len veľkostatku ale aj všetkému tomu čo s účinkovaním baróna Prónayho súvisí, poslušní a pohodlní. V našej zaslúženej obci uskutoční sa nadvláda nepatrnej hrstky občanov, ktorým dedičný duch našej obce je cudzí, budú bezpríčinné prenasledovania sociálne slabšieho ľudu a konečne nastane nespokojnosť, ktorá vyvrcholí až vo vlastizradu.

Prajeme si zachrániť vlastenecký ráz a česť našej obce, pokiaľ zákonitá možnosť záchrany kynie len z obecných volieb, my veľká väčšina štátotvorných a teroru veľkostatku vzdorujúcich miestnych voličov, najoddanejšie prosíme o milosť pre nás a spoluobčanov našich, prosíme o milostivý zákrok k skorému vypísaniu obecných volieb v obci Turčianskej Blatnici.

V najhlbšej pokornosti a oddanosti,

V Turč[ianskom] Sv[ätom] Martine, januára 11-ho dňa 1933 r[oku]

Prílohy: A. B. C. a D.¹

Andrej Ďurisa^b
Jozef Lako^b
Alexej Duchaj^b

DOPIS

AKPR, f. KPR, inv. č. 1060/G, č. j. D 294/33, k. 153. Originál, strojopis.

a – Adresováno: Zaslúženému o Štát Vznešenému Pánu Prezidentovi Republiky Československej, Praha.

b – Vlastnoručný podpis perem.

1 – Prílohy se zápisy z jednání včetně vlastnoručních podpisů občanů obce Turčianska Blatnica jsou uloženy také v AKPR, f. KPR, inv. č. 1060/G, č. j. D 294/33, k. 153.